

1
2
3 **Lausunto perustuen lausuntopyyntöön koskien hankintalain uudistamista**

4
5 **Asiakirjan tunnus / EDK / 10 / versio 1**

6
7 Itselläni alkaa olla todella paljon itse kirjoitettuja asiakirjoja, joten on ollut pakko perustaa oma
8 diaarinumeroiden järjestelmä. Tämän asiakirjan tunnus ja versionumero on mainittu yllä olevassa
9 otsikossa. Jos haluat myöhemmin tarkistaa uudempien versioiden kehittymisen, niin kannattaa ottaa
10 yhteyttä uusimman version hankkimiseksi.

11
12 Asiakirjan tunnus on EDK (Eduskunta), koska 6.3.2014 jälkeen voitaisiin poliittisille päättäjille,
13 esim. Eduskunnassa, esitellä tilannetta koskien uudistettuja hankintalain mahdollisia uudistuksia.

14
15 Nähtäväksi jää, että onko tällä lausunnolla mitään erityistä merkitystä.

16
17 **Joitain aikaisempia lausuntoja**

18
19 Sivulla

20 <http://www.jukkarannila.fi/lausunnot.html>

21 on kokoelma suomeksi tekemiäni lausuntoja ja englanniksi tehtyjä (Opinions) lausuntoja, ja osa
22 lausunnoista ei suoraan liity tähän lausuntoon liittyen. Lyhyesti sanoen lausunnot ovat puhtaita
23 mielipiteitä, joita on toki perusteltu useilla tavoilla.

24
25 Tähän lausuntoon nähden on ohessa muutaman lausunnon otsikot ja linkit, ja kyseisissä
26 lausunnoissa on erilaisia näkökulmia kilpailutukseen (mm).

27
28 EN: Opinion 27: Public Consultation on the Modernisation of EU Public Procurement
29 Policy

30 http://www.jukkarannila.fi/lausunnot.html#nro_27

31
32 EN: Opinion 28: Consultation on the Europe 2020 Project Bond Initiative

33 http://www.jukkarannila.fi/lausunnot.html#nro_28

34
35 FI: Lausunto 49: JSH 166 -suosituksen päivitys

36 http://www.jukkarannila.fi/lausunnot.html#nro_49

37
38 **Aikaisempia mielipidekirjoituksia**

39
40 Tähän kohtaan voi linkittää kilpailutukseen liittyvät julkaistut mielipidekirjoitukseni eri lehdissä.

41
42 31 / Todellista tyhmyyttä vai kovaa kilpailua??

43 http://www.jukkarannila.fi/mielipidekirjoitukset.html#nro_31

44
45

46 37 / Kilpailun kannattava kannattamattomuus kummututtaa?
 47 http://www.jukkarannila.fi/mielipidekirjoitukset.html#nro_37

48
 49 39 / Isot edellä ja pienet narisevat
 50 http://www.jukkarannila.fi/mielipidekirjoitukset.html#nro_39

51
 52 **Lausuntoon liittyvien asiakirjojen määrä uuvuttaa pienen kansalaisen?**

53
 54 Hankintoihin liittyvien ¹ julkisten hankintojen neuvontayksikkö sisältää kohtuullisen määrän
 55 luettavaa aineistoa. EN ole käynyt kaikkea viitattua aineistoa läpi, enkä ole käynyt läpi kaikkia
 56 viitattuja www-sivustoja. Tämän vuoksi pitää todeta, että lausunto perustuu yksittäisen henkilön
 57 tietoon, eikä kata kaikkea mahdollista kirjallisuutta kilpailuun liittyvään kirjallista aineistoa.

58
 59 Tässä kohtaa voi todeta, että olin vuonna 2010 tilaisuudessa, jossa esiteltiin hankinnan hoitamista
 60 mahdollisimman vähillä lainopillisilla vahingoilla. Lisäksi olin myöhemmin seminaarissa, jossa
 61 käsiteltiin erityisesti elintarvikkeiden (mm. lähiruoka) hankintoja tilaajan ja toimittajan kannalta.

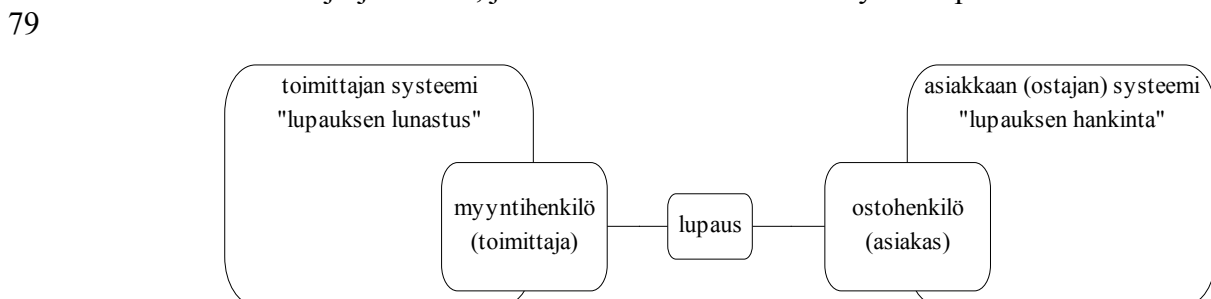
62
 63 Jos hankintojen läpivienti olisi hyvin yksinkertaista, niin kumpaakaan tilaisuutta ei olisi koskaan
 64 tarvinnut järjestää. Eli hankintoihin liittyy edelleenkin omia ongelmia.

65
 66 **Ehdotus: Onnistuneista kilpailutuksista pitäisi tehdä laaja kartoitus.**
 67 **Ehdotus: Onnistuneiden kilpailutuksien edellytyksistä pitäisi näin löytyä onnistumisen**
 68 **keskeiset tekijä.**

69
 70 Mahdollisesti tuollainen laaja kartoitus onnistumisista on jo tehty, mutta minä en ole siihen vielä
 71 törmännyt (14.3.2014 tilanteessa). Se on selvää, että epäonnistumisia riittää.

72
 73 **Monimutkaisuudesta yksinkertaisuuteen?**

74
 75 Seuraavassa kuvassa on yksinkertaistettu kuva sopimuksen luonteesta: yksinkertaisimmillaan
 76 toimittaja antaa tietyn lupauksen jostain aiheesta/asiasta ja toisaalta tilaaja/asiakas lunastaa
 77 tietynlaisen lupauksen. Tämän jälkeen voidaan kyllä rakentaa erilaisia johtamisjärjestelmiä ja
 78 dokumentinhallintajärjestelmiä, jotka keräävät lisätietoa tehdyistä sopimuksista.

80
 81
 82

¹ <http://www.hankinnat.fi/>, Julkisten hankintojen neuvontayksikkö, linkki toimi 12.3.2014

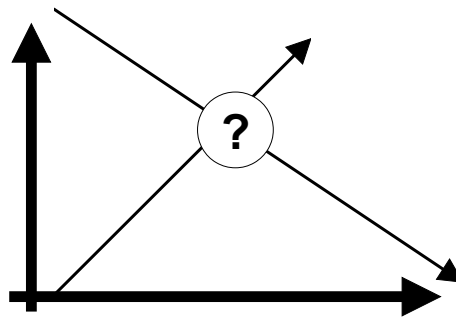
83 **Yleistieto vastaan erikoistieto?**

84

85 Ihminen voi hankkia hyvinkin paljon tietämystä, vaikkakin tietämyksen laadussa ja määrässä on
 86 hyvin paljon vaihtelua henkilöiden välillä. Yksittäisen ihmisen toiveita ja ihanteita ei voi irrottaa
 87 yksittäisen ihmisen mielestä, ja toiveet ja ihanteet vaikuttavat tietysti todellisen maailman
 88 kokemiseen. Lisäksi ihmisillä on oikeasti erilaisia tavoitteita. Loppujen lopuksi ihmisellä on
 89 mielessään erilaisia tehtäviä/pakotteita, jotka hänen pitää tehdä/suorittaa.

90

YLEISTIETO

ERIKOISTIETO

91

92

93 Edelleen voi todeta, että ihmisten mielten sisältö vaihtelee, ja he kokevat todellisuuden eri tavoin.
 94 Tätä olen kutsunut monimutkaiseksi todellistumiseksi, jolloin erilaisia tehtäviä tehdessään ihminen
 95 joutuu tekemisiin monimutkaisen todellisuuden kanssa, jolloin oikea tietämys oikeasta maailmasta
 96 voi kasautua vähitellen.

97

98 Yksi iso ongelma on erilaisten näkökulmien hallinta, jolloin samaan aiheeseen voi esittää erilaisia
 99 väitteitä. Näkökulmia voivat olla esimerkiksi seuraavat: aika, raha, ympäristöarvot, kierrätys, laki,
 100 teknologiat, laatu, turvallisuus, asiakirjahallinto, standardit, tietoturva, jne. Lyhyesti voi todeta, että
 101 samaan ilmiöön voi olla paljon erilaisia näkökulmia, joista kaikkia ei välttämättä osata ennakoida
 102 sopimusneuvotteluissa.

103

104 Edellä mainittuja näkökulmia voisi kerätä hyvinkin järjestelmällisesti yhteen osaksi kilpailutuksen
 105 auttavaa aineistoa.

106

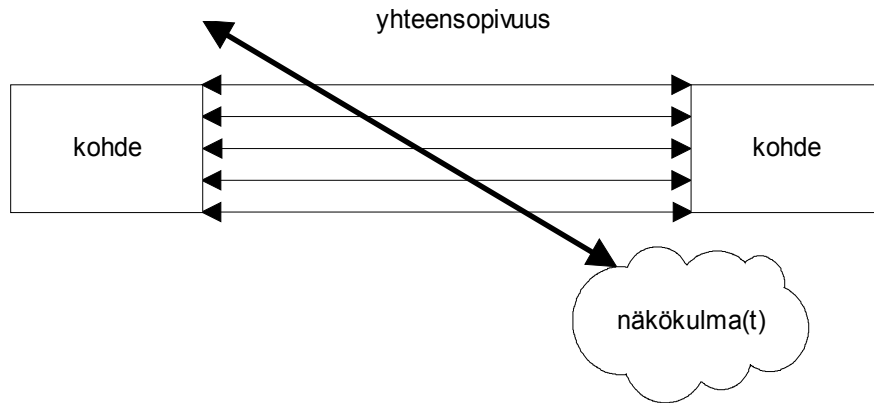
107 **Ehdotus: Kilpailutukseen liittyy useita erilaisia näkökulmia (muitakin kuin laillinen)**

108 **Ehdotus: Erilaiset näkökulmat voisi tiivistää omiksi (pieneksi) oppaiksi**

109 **Ehdotus: Erilaiset näkökulmat huomioiden voidaan kiinnittää mielenkiintoa pelkästä
 110 hinnasta muihinkin näkökulmiin.**

111 **Ehdotus: Erityisesti onnistuneista hankkeista voisi kaivaa erilaisia näkökulmia, jotka
 112 ovat auttaneet onnistuneessa kilpailutuksen läpiviennissä.**

113

114

115

116 Yhteensopivuutta pidetään yleisesti tietotekniikkaan liittyvänä aiheena. Näin on tietysti teknisellä
 117 tasolla, mutta ylemmillä tasoilla yhteensopivuus on hyvin erilaista. Esimerkkinä ovat edelleen
 118 edellä mainitut näkökulma, jolloin vastaavasti yhteensopivuutta on useilla tasoilla eri tavoin.
 119 Kirjalliset sopimukset paljonkin lainopillisia näkökulmia, mutta kirjallisen sopimuksen ulkopuolella
 120 on useita näkökulmia. Lisäksi voi todeta, että erilaisista näkökulmista voi rakentaa erilaisia
 121 johtamisjärjestelmiä (esim. laatu, ympäristö, työturvallisuus).

122

123 Kerraten: jonkin tietämysalueen (esim. lääketiede yleisesti) vaatii joskus vuosienkin (esim. tietty
 124 erityisalue lääketieteessä) perehtymisen. Toisaalta voi todeta, että tietotekniikan edustajilla oma
 125 oppimisprosessi taustalla, ja riippuen henkilöstä eri tekniikat ovat eri tavoin hallinnassa: tosin
 126 kaiken tietotekniikan osaavaa henkilöä ei nykytilanteessa ei ole eikä tule. Tästä seuraa yleisen
 127 tietämyksen ja erityisen tietämyksen ristiriita.

128

129 Edellä mainittujen seikkojen vuoksi erityisesti isommat toimijat voivat hankkia johonkin erityiseen
 130 näkökulmaan perehtyneitä osajia, ja julkiset hankinnat ja julkisten hankintojen läpivienti on yksi
 131 näkökulma. Tästä seuraava, että pienten toimijoiden avuksi voisi laatia erilaisia yksinkertaistuksia,
 132 jotta pienemmätkin toimijat voivat hallita eri näkökulmia.

133

134 Luettavuuden talkoot?

135

136 Hyvinkin monimutkaiset (lainopilliset) tekstit voidaan kirjoittaa yksinkertaisemminkin.
 137 Esimerkkinä voi olla KELA, joka on alkanut kehittää käyttämiään lomakkeita yksinkertaisemmiksi
 138 ja luettavammaksi. Eli sama asia on mahdollista sanoa vaikeasti tai helposti.

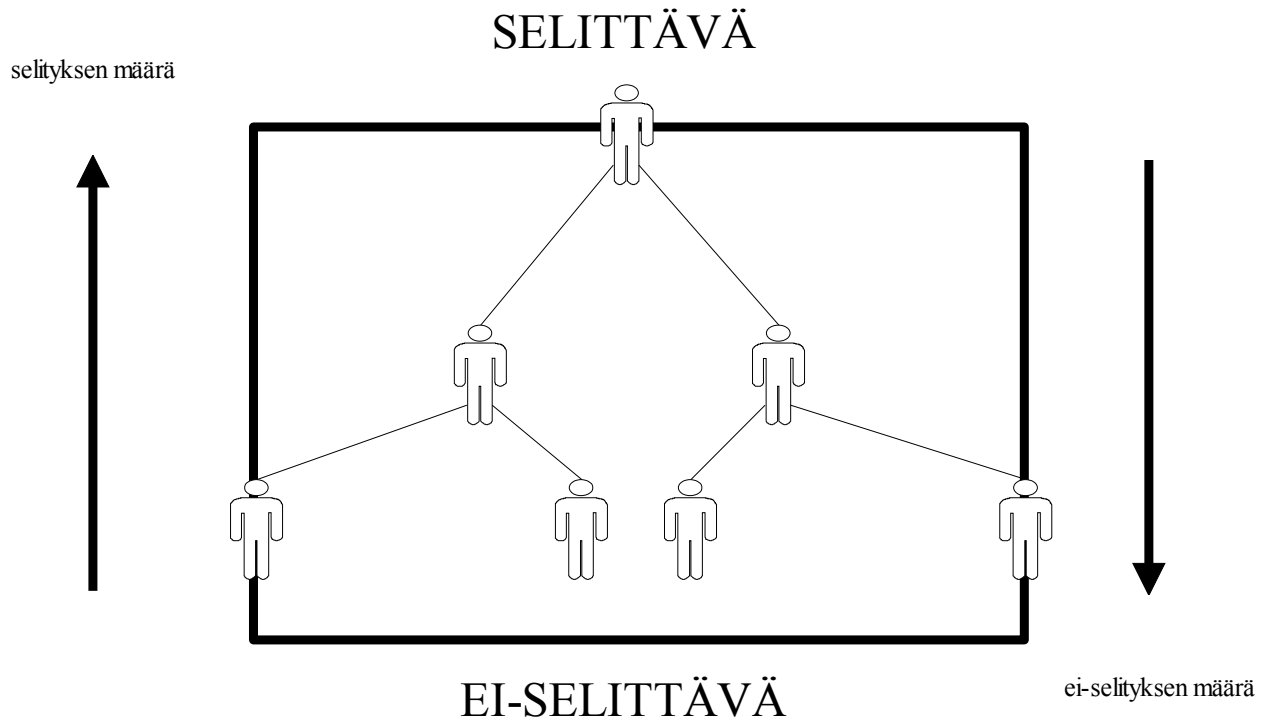
139

140 Näin ollen voi ehdottaa julkisten hankintojen (lainopillisten) tekstien järjestelmällistä läpikäyntiä ja
 141 yksinkertaistamista, jolloin sama teksti voidaan kirjoittaa selkeämmin. Yksi mahdollisuus on
 142 rakentaa kolmitasoiset tekstit, joiden monimutkaisuutta voi hallita eri tasoilla.

143

144 Lisäksi täytyy huomioida yksittäisen yhteisön eri tasoilla tarvittavaa yleistietoa ja erikoistietoa.
 145 Luettavuuden talkoissa pitää kysyä järjestelmällisesti eri tasojen näkemystä. Lisäksi voi todeta, että
 146 aivan alimmalla tasolla suoraan oikeissa tuottavissa toimenpiteissä toimivilta henkilöiltä pitäisi

147 saada hyväksynyt tehdyille prosessikuvauksille. Lisäksi voi todeta, että erilaisiin tarjouksiin
 148 voidaan liittää esimerkiksi teknisiä liitteitä, joiden apuna voisi olla erikoistiedon asiantuntijoita.
 149

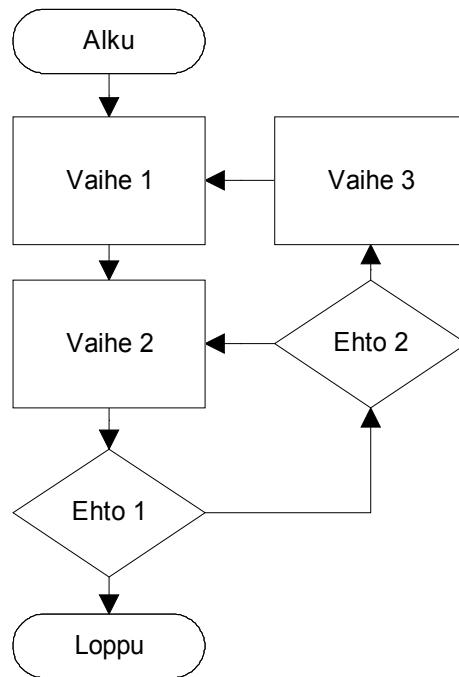
150
 151
 152 Lopuksi yksi ongelma on selityksen määrä suhteessa yhteisön oikeaan tuottavaan työhön. Eli
 153 ylemmillä tasoilla on erilaisten selvityksien tekemistä alempien tasojen toiminnan perusteella.
 154 Lähempänä oikeaa toimintaa tarvitaan vähemmän selitystä, ja erikoistietoon perehtyneet osaajat
 155 voivat toimia tehokkaammin ilman laajoja selvityksiä.

156
 157 Julkisten hankintojen kannalta voi todeta, että selityksen määrä riippuu tietysti tehtävästä
 158 tarjouksesta ulkopuoliselle (julkiselle) yhteisölle. Mitä laajempi sopimus, niin sitä enemmän on
 159 varmistettavia ja tarkistettavia tehtäviä ennen sopimuksen lopullista hyväksyntää.

160
 161 **Ehdotus: Kilpailutukseen liittyvien yleisten lainopillisten tekstien (vrt. vakioehdot)**
 162 **luettavuuden kehittämiseen pitäisi olla aivan oma hankkeensa.**
 163 **Ehdotus: Lainopillisten tekstien luettavuus pitää hyväksyttää erilaisilla sidosryhmillä.**
 164 **Ehdotus: Kilpailutukseen liittyvien (esim. teknisten) liitteiden kehittämiseen ja**
 165 **luettavuuteen pitäisi olla aivan oma hankkeensa.**

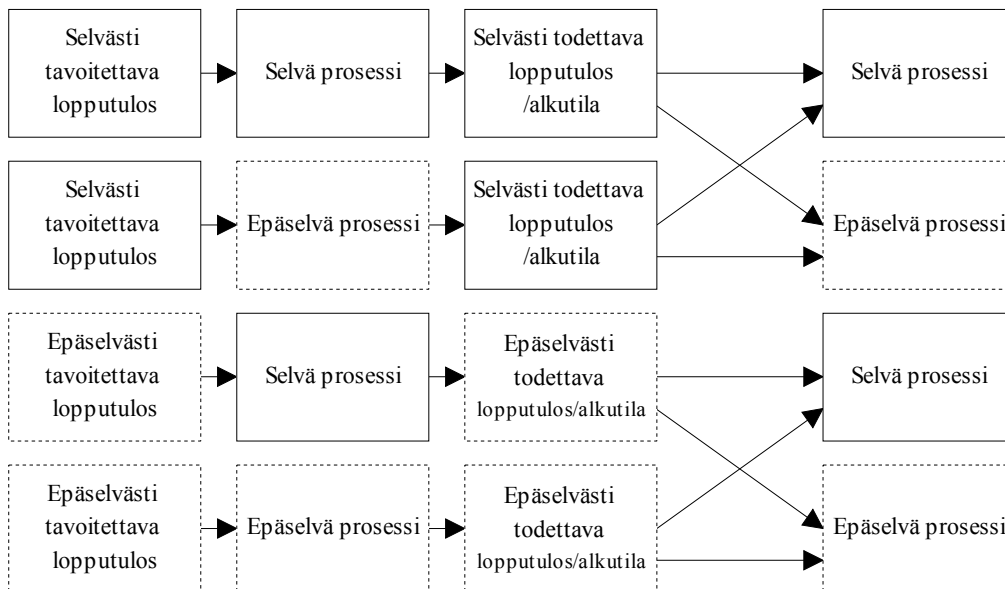
166
 167 **Prosessien läpiviennin ongelmat?**

168
 169 Edellä on viitattu erilaisiin johtamis- ja toimintajärjestelmien mahdollisuuksiin. Yksi tapa on kuvata
 170 toimintajärjestelmien prosesseja esimerkiksi vuokaavioita, vaikka muita prosessien
 171 mallinnuskeinoja on tietysti useampia.

172
173
174
175
176
177

Yksi tapa kuvata prosesseja on alku- ja lopputilan välisien prosessien vaiheiden kuvaaminen. Tällöin joku tapahtuma on ”herätteenä” prosessille, jolloin prosessi viedään läpi eri vaiheiden perusteella.

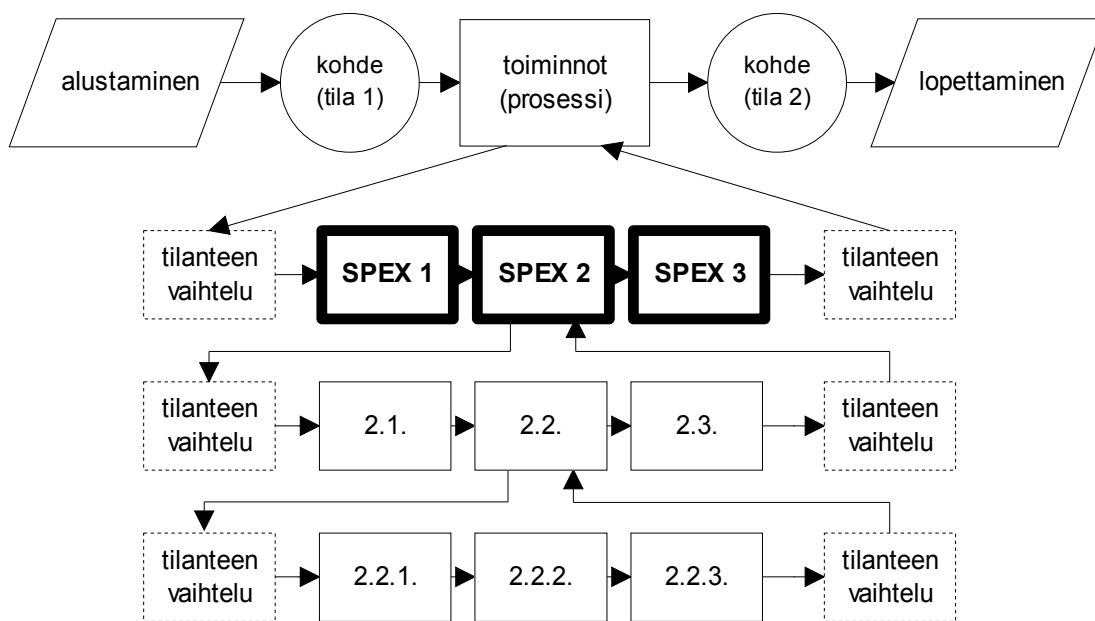

178
179
180
181
182

Ongelmaksi tulee, että tilanteet vaihtelevat, ja tämä vaihtelu pitäisi ottaa hyvin huomioon. Ratkaisuehdotus on, että vain tarvittavat osat prosessista (SPEX) määritellään hyvin tarkasti, ja näille määrittelyille pyritään saamaan mahdollisimman laaja yhteisymmärrys.

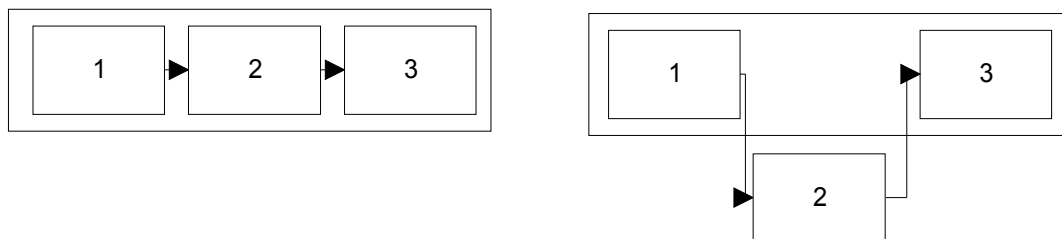
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192

Yhtä perusongelmaa voi kuvata seuraavassa kuvassa. Jokainen prosessi alkaa alustamisella (työtehtävän valmistelu) jossa on tarkoituksena käsitellä jotain kohdetta (materiaali, tiedot, henkilöt). Prosessin toiminnoissa kohde muuttuu toiseen tilaan. Lopuksi on lopettaminen (työtehtävän lopetus). Palaamme jälleen johtamis- ja toimintajärjestelmien mahdolliseen sekavuuteen ja näiden järjestelmien oikeaan olemassaoloon. Riippuen yhteisöstä voi esimerkiksi prosessimallien ajaminen esille tapahtua vaikeasti tai erittäin vaikeasti. Eri vaiheiden kuvauksen perusteella on mahdollista määrittellä hyvin tarkat kohdat (SPEX) kohdat prosesseista, joista voisi ajaa esimerkiksi järjestelmien liittymiä ja/tai näyttöjä.

193
194
195
196
197
198
199

Takaisin prosessimalleihin? Lyhyesti voi todeta, että ihmisen sisäisesti kokemat maailmat vaikuttavat prosessien oikeaan suorittamiseen, vaikka prosessit voivat toistua samalla tavalla useita kertoja. Lisäksi prosesseja toistetaan monimutkaisessa todellisuudessa, jolloin prosessimallien alkuperäiset ajatukset eivät välttämättä päde prosessin useamman toiston jälkeen.

200
201
202
203
204

Yksi ilmiö prosessien kehittämisessä on ollut aikaisemmin ulkoistetun toiminnan saattaminen takaisin ulkoistuksen tehneeseen yhteisöön. Prosesseja on sekä ulkoistettu että sisäistetty, ja erilaisista ulkoistuksen ja sisäistykseen perusteen on ollut mm. kustannussäästöt. Tosiasiassa

205 ulkoistuksen ja sisäistyksen läpivienti on aina oma riskihankkeensa, ja kumpaankin vaihtoehtoon
 206 pitää tehdä hyvin paljon valmistelevaa työtä.

207

208 **Ehdotus: Jos tilaava yhteisö ON kehittänyt jonkin johtamisjärjestelmän, niin tämä**
 209 **pitää huomioida tarjouspyyntöä tehdessä.**

210 **Ehdotus: Jos tilaava yhteisö EI OLE kehittänyt jotain johtamisjärjestelmää, niin**
 211 **tämäkin pitää huomioida tarjouspyyntöä tehdessä.**

212 **Ehdotus: Kumpaankin tapaukseen olisi hyvä olla yksinkertaista ja selkeästi luettavaa**
 213 **ohjeistusta.**

214

215 Jos jotain johtamisjärjestelmää ei ole, niin tällöin on vaara, että vasta kilpailutuksen yhteydessä
 216 aletaan pohtia jotain johtamisjärjestelmää. Käytännössä (uuden) johtamisjärjestelmän kehittäminen
 217 alkaa erilaisilla toiminnankuvausmenetelmillä, jonka opettelu on oma ongelmansa. Riippuen
 218 hankinnasta on toimittajan omia prosesseja sovitettava yhteen tilaavan yhteisön kanssa, ja huonosti
 219 tunnettuihin prosesseihin on vaikea liittää ulkopuolisia prosesseja.

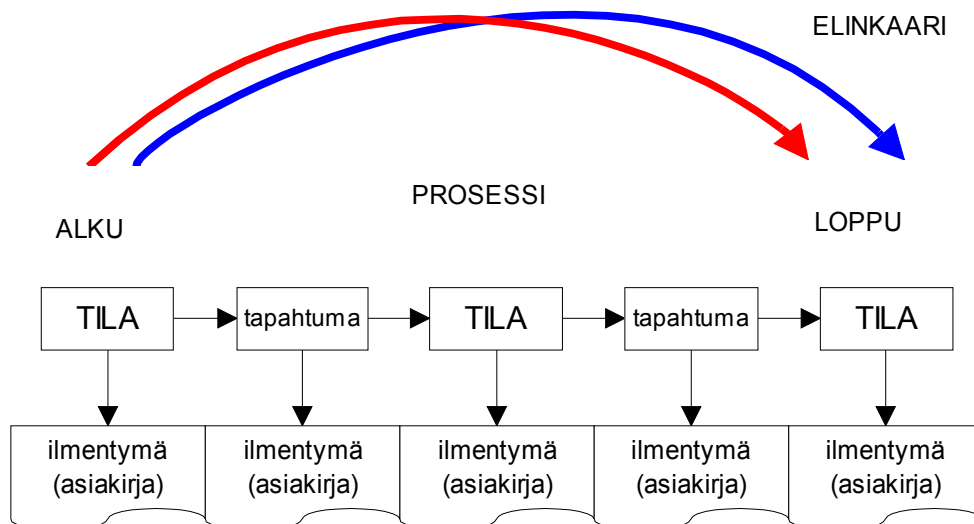
220

221 **Sopimuksen elinkaaren, prosessien ja asiakirjojen hallinta**

222

223 Sopimuksella on kolme ilmentymää: elinkaari, prosessi ja asiakirja(t). Elinkaaren aikana on paljon
 224 erilaisia prosesseja, joilla pyritään täyttämään sopimuksessa sovitut velvollisuudet. Jokaisesta
 225 prosessin vaiheesta ja/tai prosessien suorittamisen muuttamisesta voidaan tehdä erilaisia (sähköisiä
 226 ja perinteisiä) asiakirjoja.

227

228

229

230 Sopimusten, sopimusmuutosten ja päätösten hallintaan on valittava joku päätöksenteon menetelmä
 231 aivan alussa mitä tahansa kehittämishanketta (hankintaa). Erilaiset päätöksenteon järjestelmät
 232 voivat mennä tukkoon, jos kehittämishankkeeseen (hankintaan) sovitetaan selkeää menetelmää.

233 Lyhyesti voi todeta, että sopimuksen muutoksille ja niihin liittyville päätöksille on sovittava hyvät
 234 menetelmät hyvin alkuvaiheessa kehittämishanketta (hankintaa).

235

236

237

Ehdotus: Tässäkin kohtaa voi todeta tarvetta onnistuneiden hankkeiden päätöksenteon järjestelmiin perehtymiselle.

238

239

Ehdotus: Tarvitsemme esimerkkejä onnistuneista päätöksenteon järjestelmistä.

240

241 Tosiasiassa jokainen uusi sopimus tarkoittaa sekä toimittajan että tilaajan systeemien (esimerkiksi

242 toimintajärjestelmät) käynnistämistä uudelleen. Tämän jälkeen sekä tilaajan että toimittajan

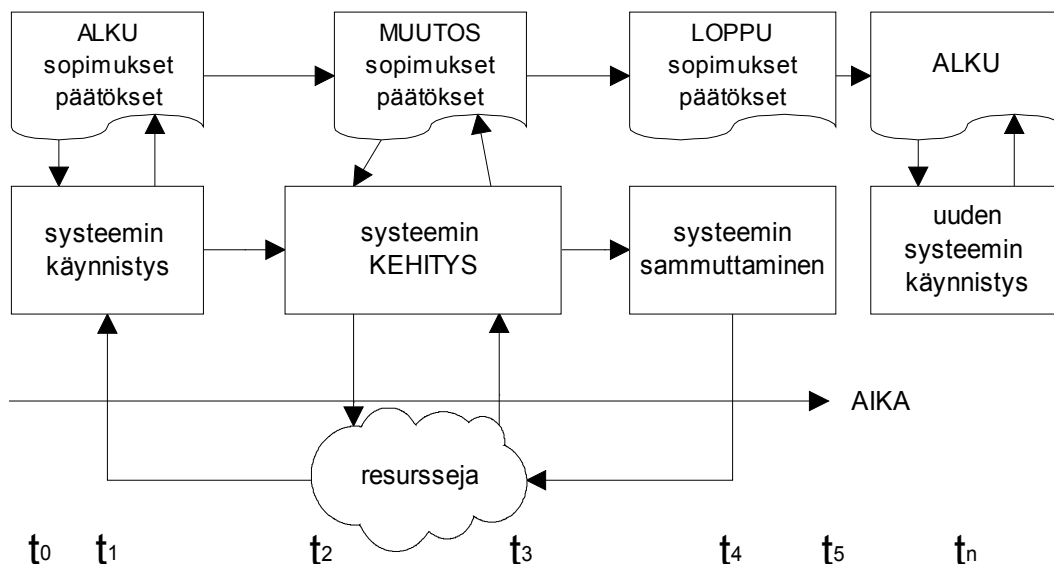
243 systeemit käyvät läpi erilaisia muutoksia/kehitysvaiheita, ja systeemejä pitää virittää uudelleen

244 huomioimaan uusia sopimuksia. Joskus on tietysti mahdollista, että joku tietty toimittaja lopettaa

245 yhteistyön yksittäisen yhteisön kanssa tai yksittäinen yhteisö purkaa tai irtisanoo sopimuksen. Myös

246 lopettamisesta seuraa systeemien uudelleenvirittämistä toimittajan luopuen joistain toiminnoista.

247

248

249

250 **Mistä sopimukset ovat seurannaisia / sopimus, jäsenyys ja omistus**

251

252 Tarkasti ottaen julkisten hankintojen osalta voi erottaa seuraavat aiheet: sopimus, jäsenyys ja
 253 omistus. Esimerkkinä voi olla kunnan/valtion omistama tie. Tarkasti ottaen kunta/valtio omistaa tien
 254 pohjan, ja omistajana kunta/valtio valita tien ylläpitoon ja korjauksiin eritasoisia toimittajia
 255 eritasoisilla sopimuksilla. Jäsenyys korostuu yksityisteillä, joiden takana on jäseniin järjestäytynyt
 256 yhteisö (tiekunta), jolloin jäsenyys edellyttää maksua yksityistien ylläpitoon ja korjauksiin.

257

258 Aiemmin viitattu suhteiden määrän ja laadun eroavuudet johtavat pakostakin erilaisten
 259 sidosryhmien kartoitukseen. Eri sidosryhmien valtaisa määrä on monesti kovaa todellisuutta, ja
 260 johonkin isoon hankintaan voi ajan kuluessa liittyä hyvin erilaisia sidosryhmiä.

261

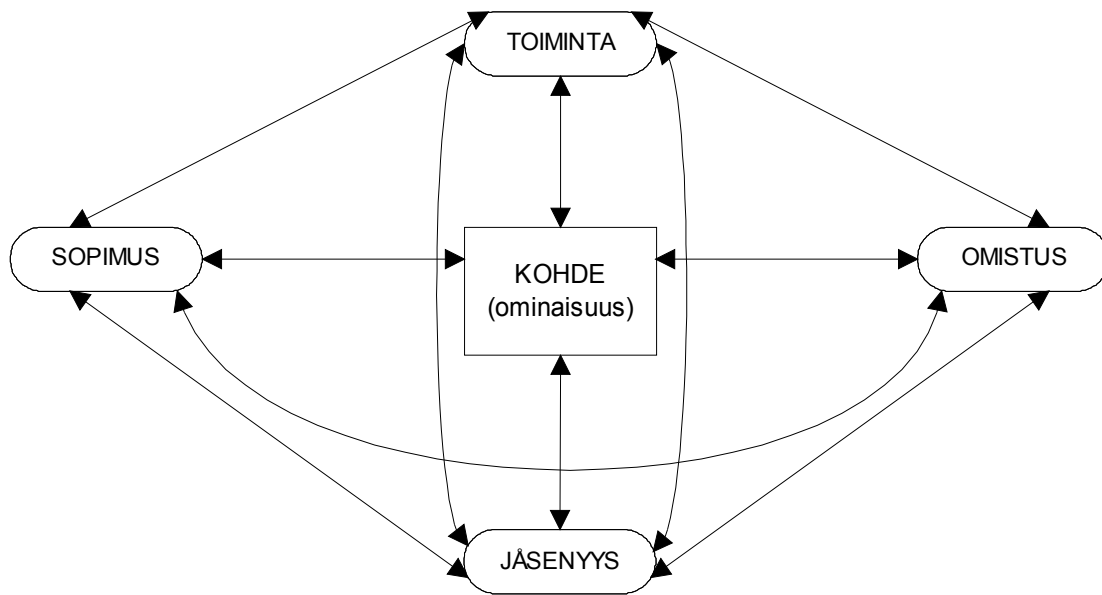
262 Tämän vuoksi voi todeta, että jokin yksittäinen sopimus on siis ajettava johonkin yhteisöön
 263 tehtävillä päätöksillä, ja nämä päätökset voivat olla toisiinsa nähden hyvin monimutkaisissa
 264 suhteissa, jolloin tarvittava määrä päätöksiä voi yllättää eri osapuolet. Toisaalta tarvittava päätösten
 265 määrä suojaa yhteisöä strategian kopioimisen vaikeutena. Toisaalta tarvittava päätösten määrä

266 vaikeuttaa strategian muutosta ja uuden strategian ajamista johonkin yhteisöön.

267

268 Edellä olevan perusteella voi todeta, että tietysti voidaan tehdä uusia määrämuotoisia kirjallisia
 269 sopimuksia ja aina uusia määrämuotoisia sopimuksen muutoksia. Käytännössä kuitenkin
 270 sopimusten ajaminen käytännöksi vaatii laajan määrän päätöksiä. Edellä olevan perusteella pitää
 271 todeta, että pitää olla suhteellisen kevyt menetelmä, jolla hallinnoidaan tarvittavien päätösten
 272 määrää ja laatua.

273

274

275

276 **Ehdotus: Omistuksien, jäsenyyksien ja sopimusten suhteet olisi hyvä kuvata hyvissä**
 277 **ajoin ennen tarjouspyynnön jättämistä.**

278 **Ehdotus: (Edelleenkin) voi yleisesti olevan tarvetta kuvata onnistumisia myös tässäkin:**
 279 **mitä ovat/olisivat omistuksien, jäsenyyksien ja sopimusten suhteet?**

280

281 Jos eri tekijät on kuvattu (omistus, jäsenyys, sopimus) tarpeeksi tarkasti, niin yksittäisessä
 282 kilpailutuksessa voidaan ajaa sopimukseen perustuva toimintakokonaisuus osaksi tilaajan omaa
 283 toiminnan kokonaisuutta.

284

285 **Yhteenveto?**

286

287 Selvää on, että jotain hankintaa järjestävän yhteisön on tehtävä aikamoinen kasa kotiläksyjä ennen
 288 ensimmäistään ehdotusta (uudesta) hankinnasta.

289

290 **Lausunto suhteellisen rajoittunut**

291

292 Lopuksi on hyvä todeta, että tämä lausunto on tietysti rajoittunut vain yhden henkilön näkökulmiin,
 293 joten muista lausunnoista saa tietysti muitakin näkökulmia.

293

294

295 DISCLAIMERS

296

297 Legal disclaimer:

298 All opinions in this opinion paper are personal opinions and they do not represent opinions of any legal entity I am
299 member either by law or voluntarily. This opinion paper is only intended to trigger thinking and it is not legal advice.

300 This opinion paper does not apply to any past, current or future legal entity. This opinion paper will not cover any of the
301 future changes in this fast-developing area. Any actions made based on this opinion is solely responsibility of respective
302 actor making those actions.

303

304 Political disclaimer:

305 These opinions do not represent opinions of any political party. These opinions are not advices to certain policy and
306 they are only intended to trigger thinking. Any law proposal based on these opinions are sole responsibility of that legal
307 entity making law proposals.

308

309 These opinions are not meant to be extreme-right, moderate-right, extreme-centre ², moderate-centre, extreme-left or
310 moderate-left. They are only opinions of an individual whose overall thinking might or might not contain elements of
311 different sources. These opinions do not reflect past, current or future political situation in the Finnish, European or
312 worldwide politics.

313

314 These opinions are not meant to rally for a candidacy in any public election in any level.

315

316 Content of web pages:

317 This text may or may not refer to web pages. The content of those web pages is not responsibility of author of this
318 document. They are referenced on the date of this document. If referenced web pages are not found after the date when
319 this document is dated, that situation is not responsibility of the author. All changes done in the web pages this
320 document refers are sole responsibility of those organisations and individuals maintaining those web pages. All illegal
321 content found on the referred web pages is not on the responsibility of the author of this document, and producing that
322 kind content is not endorsed by the author of this document.

323

324 Use of broken English

325 This text is in English, but from a person, whose is not a native English-speaking person. Therefore the text may or may
326 not contain bad, odd and broken English, and can contain awkward linguistic solutions.

327

328 COPYRIGHT

329

330 This opinion paper is distributed under Creative Commons licence, to be specific the licence is "Attribution-
331 NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)". The text of the licence can be obtained from
332 the following web page:

333

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

334

The English explanation is on the following web page:

335

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

336

---

2 Based on the Finnish three-party system there is a phenomenon called extreme-centre in Finland. The 2011 parliamentary elections in Finland challenge the three-party system, since three "old" parties were not traditionally as the three largest parties. The is now a "new" party as the third largest party. We all must remain being interested about this new development in Finland.